

İLKÖĞRETİME BAŞLAMA YAŞI İLE RUH SAĞLIĞI SORUNLARININ İLİŞKİSİNİN ARAŞTIRILMASI

Çağatay UĞUR*, Mehmet SERTÇELİK**, Hesna GÜL**
Nagihan SADAY DUMAN**, Sümeyra KINA**, Gönül ERDOĞAN**
C. Kağan GÜRKAN***, Birim GÜNAY KILIÇ***

ÖZET

Amaç: 2012-2013 eğitim-öğretim yılında başlatılan uygulama nedeniyle ilköğretime bir yıl erken başlamak zorunda kalan çocuklar ile mazeret raporu alınarak ilköğretime başlamaları ertelenen çocuklar karşılaştırılarak, ilköğretime erken başlamanın ruhsal sorunlar ve yaşam kalitesi üzerine olan etkisi araştırılmıştır. **Yöntem:** Araştırmaya polikliniğimize ilköğretime bir yıl erken başlamanın durdurulması için rapor isteği ile başvuran (n=34), ilköğretime erken başlatılan ancak sonrasında sorun yaşadığı için kliniğimize getirilen (n=33) ve ilköğretime erken başlatılan ancak klinik başvurusu olmayan (n=33) 60-72 ay yaş aralığında çocuklar ve ebeveynleri alınmıştır. Anne-babalar sosyodemografik bilgi formu, Güçler ve Güçlükler Anketi (GGA) ve Küçük Çocuklar İçin Yaşam Kalitesi Anketi-Anne Baba Formu'nu (KÇYKA-AB) doldurmuşlardır. Çocuklarla klinik görüşme yapılmış ve Küçük Çocuklar İçin Yaşam Kalitesi Anketi-Çocuk Formu (KÇYKA-Ç) klinisyen tarafından uygulanmıştır. **Bulgular:** Üç grubun yaş ortalamaları, anne ve baba yaşı, anne eğitim süreleri ve aylık gelirleri arasında fark bulunmamıştır (p>0.05). GGA ile ölçülen ruhsal sorun şiddet puanları açısından gruplar arası anlamlı fark saptanmamakla birlikte, KÇYKA-Ç puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. İkili karşılaştırmalar sonucunda çocuk yaşam kalitesi puanlarının ilköğretime başlatılmaları mazeret raporu ile ertelenmiş çocuklarda diğer iki gruba göre anlamlı olarak yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (p=0.017). **Tartışma:** Bu çalışmada ilköğretime erken başlatılan çocuklarda yaşam kalitesinin olumsuz olarak etkilenebileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar sözcükler: İlköğretime başlama yaşı, yaşam kalitesi, davranış sorunu

SUMMARY: INVESTIGATION OF RELATIONSHIP BETWEEN AGE OF ONSET TO PRIMARY SCHOOL AND MENTAL HEALTH PROBLEMS

Objective: Due to a new regulation within the educatory system that had started within the 2012-2013 school year, children that were to start school a year earlier due to the new regulation were compared to those who did not, by maintaining an excuse report with respect to the effects of starting school early on psychiatric problems and quality of life. **Method:** This study included three groups of children that admitted to our clinic linked to the new regulation that stated children to start a year early to school; children who were referred to obtain an excuse report to postpone the child's early start to school (n=34), children who had started primary school but experienced some troubles (n=33) and children who began the school but did not experience any negative experience (n=33) who did not clinically apply to the unit. The study included children of 60-72 months old and their parents. Strength and Difficulties Questionnaire (SDQ) and Pediatric Quality of Life Inventory - Parent Proxy Report Ages 5-7 (PedsQL) were applied to the parents of children. Clinical interview and evaluation of the children were carried out and PedsQL-Child Self-Report form was applied to the children by clinicians. **Results:** Mean age of all three groups were similar, there were no difference regarding ages of mothers and fathers, mothers' education levels, and income levels (p>0.05). Although there was no difference among groups in terms of SDQ scores of mental health problem severity scores, PedsQL-Child report scores were found statistically different. As a result of dual analysis of each group, quality of life in children whose onset to primary school being postponed by the excuse report, were higher than that of the other two groups of children (p=0.017). **Discussion:** These results have shown that quality of life in children who were started to primary school earlier was negatively affected.

Key words: Age of onset to primary school, quality of life, behavioral problems

GİRİŞ

Okul öncesi yaşlar çocuğun göreceli olarak gelişim ve gelişime daha açık olduğu, sonraki ya-

şam dönemlerine de önemli etkileri olan bir dönemdir. İnsan hayatını belli yaş dönemlerine ayırarak inceleyen araştırmalar, okul öncesi yıllarda, tüm gelişim alanlarında gelecek için temel oluşturacak niteliklerin kazanıldığını ve okul olgunluğuna ulaşıldığını göstermektedir. Okul olgunluğu aslında çocuğun zihinsel, bedensel,

* Uzm. Dr., Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hematoloji-Onkoloji Eğitim Araştırma Hastanesi, Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Bölümü, Ankara

** Arş. Gör., Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

*** Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Ankara

duygusal, sosyal ve dil gelişimi gibi çeşitli yönlerden ilköğretime hazır olup olmadığını belirleyen bir kavramdır (Oktay 2000).

Yüzyıllardır okula başlamak için en uygun yaşın ne zaman olduğu yasa koyucuların, eğitimcilerin, ebeveynlerin ve araştırmacıların gündemlerini meşgul etmektedir (Crosser 1991, Grau 1993, Gray 1985, Stipek ve Byler 2001, Lascari-des ve Hinitz 2000). Çocukların zeka kapasiteleri, kişilik yapıları, ailenin sosyoekonomik ve sosyokültürel durumu, okulun niteliksel ve niceliksel özellikleri, öğretmenlerin tutumu, okuldaki arkadaşlarının özellikleri vb. etkenler çocuğun okula başlaması ile ilgili durumunu etkiler. Okula başlama gibi bir stres etkeni okul olgunluğuna ulaşmamış çocukların psikososyal gelişimini olumsuz yönde etkileyerek, bazı stres belirtilerine (enürezis, enkoprezis, tırnak yeme, parmak emme, kekeleme, tikler, uyku sorunları, iştah sorunları vb.) yol açabilir (Fantuzzo ve ark. 2007). Aynı zamanda depresyon, uyum güçlükleri, sosyal fobi, kaygı bozuklukları gibi psikiyatrik problemlere de neden olabilir (Oktay 1982).

Türkiye'de zorunlu eğitime başlama yaşı ile ilgili sık sık düzenlemeler yapılmış olmasına karşın okula başlama yaşının çocukların başarısı ile ilişkisini araştıran sınırlı sayıda araştırma yapılmıştır. Bu çalışmalar okula başlama yaşı küçük olan çocukların problem davranışlarının daha fazla bulunduğu yönündedir (Doğan 2008, Küçük 2009). Okula başlama yaşının çocukların gelişimleri üzerindeki etkilerinin incelenmesi açısından sadece sayıca değil araştırma deseni farklılığı açısından da çok sayıda uluslararası araştırma yapılmıştır. Bu çalışmaların bulguları ülkelere göre okula başlama yaşı ile çocukların gelişimleri arasındaki ilişkinin değiştiğini göstermiştir. Bazı ülkelerde yapılan araştırmalarda yaşı küçük olan çocukların büyüklere göre daha başarılı olduğu (Kern ve Friedman 2009), bazı ülkelerdeki araştırmalarda bunun tam tersi bir sonuç gözlemlendiği (Grissom 2004), bazılarında ise büyükler ve küçükler arasında fark olsa bile bu farkın zamanla azaldığı veya kayboldu-

ğu bulunmuştur (Grau ve DiPerna 2000, Langer ve ark. 1984, Stipek ve Byler 2001).

Okul öncesi eğitim genellikle olumlu sonuçları nedeniyle desteklenmekle birlikte (Özbek 2003) ilkokula başlamanın erken yaşa çekilmesinin sonuçları üzerinde ülkemizde az sayıda çalışma bulunmaktadır. Araştırmamızda "zorunlu eğitiminin ilk yılı olarak kabul edilen ilkokul birinci sınıfa başlama yaşının çocuk ruh sağlığı ile ilişkisi nedir?" sorusuna cevap aranmıştır. İlkokula erken başlamanın çocukların ruh sağlığı üzerine etkisinin nasıl olduğunu ve ilkokula başlama yaşının ne olması gerektiği ile ilgili geniş bir toplumsal kitleyi ilgilendiren sorulara önemli cevaplar sunacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada çocuklarını ilköğretime erken başlatmayı reddeden 60-72 ay yaş aralığındaki ailelerin çocukları ile aynı yaş grubunda ilkokula başlamış olan çocukların, birinci öğretim yılı içinde ortaya çıkan ruhsal sorunlar açısından karşılaştırılması amaçlanmıştır. Çalışmamızın temel hipotezleri şunlardır. 1- İlköğretime erken başlatılan çocuklar, ilkokula başlatılmaları mazeret raporu ile ertelenmiş ve ana sınıfına giden çocuklara göre daha fazla davranış sorunları ve psikiyatrik belirtiler gösterecektir. 2- İlköğretime erken başlatılan çocuklarda yaşam kalitesi daha düşüktür.

YÖNTEM

Araştırmanın örneklemi 2012-2013 yılında 60-72 ay yaş aralığındaki üç farklı gruptan oluşmaktadır. İlk grup Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi (AÜTF) Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı polikliniğine okula erken başlamanın durdurulması isteği ile başvuran 34 çocuk, ikinci grup ilköğretime erken başlatılan ve herhangi bir ruh sağlığı sorunu ile hastaneye başvurmamış 33 çocuk ve üçüncü grup ise ilköğretime erken başlatılan ancak okulda sorun yaşadığı için öğretim yılı içerisinde psikiyatrik başvuru yapan 33 çocuktan oluşturmuştur. Psikiyatrik başvurusu olmayan ikinci grup herhangi bir nedenle A.Ü.T.F hastaneleri Pediatri, Göz,

KBB, polikliniklerine başvurmuş tıbbi bir hastalık tanısı konulmamış ve tedavi önerilmemiş 1.sınıf öğrencilerinden seçilmiştir.

Tüm katılımcılar ardışık ve seçkisiz olarak gönüllülük esasını gözetilerek çalışmaya alındı. Araştırma Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu tarafından onaylanmıştır.

Veri Toplama Araçları:

Sosyodemografik bilgi formu: Anabilim dalımızca rutin olarak kullanılan ve tarafımızca hazırlanan bu formda çocuk ve ebeveynlerine ait sosyodemografik özellikler sorgulanmaktadır.

Güçler ve Güçlükler Anketi (GGA)

4-16 yaşlar için anne-baba ve okul formu kişinin kendisinin doldurduğu, duygusal ve davranışsal sorunları taramada kullanılan kısa bir ölçektir. Bu ölçek davranış sorunları, dikkat ve hiperaktivite, duygulanım sorunları, akran ilişkileri, sosyal davranışlar ve toplam güçlük puanı olmak üzere 6 alt kategoriden oluşmaktadır. Her alt kategori için kesme puanları bulunmaktadır. Değerlendirmeler ölçek puanlarına ve eşik üstü puan alan çocuk sayılarına göre yapılmıştır. 2008 yılında Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılmıştır (Güvenir ve ark. 2008).

Küçük Çocuklar İçin Yaşam Kalitesi Anketi (KÇYKA)

Araştırmalarda yaygın olarak kullanılan, 2-18 yaşları arasındaki çocukların fiziksel ve psikososyal yaşantılarını hastalıktan bağımsız olarak değerlendiren ebeveyn ve çocuk formları olan genel bir yaşam kalitesi ölçeğidir (Üneri ve ark. 2007). Çocuk formu için 12, aile formu için 52 maddesi bulunmaktadır. Küçük Çocuklar için yaşam kalitesi anketi çocuk formunda bir, ebeveyn formunda ise 8 alt kategori bulunmaktadır. Her kategori oran olarak 0-100 arasında puan almaktadır.

Uygulama

Gruplardaki katılımcılara çalışmanın amacı ve gönüllü niteliği anlatılarak ebeveynlerden yazılı onam alınmıştır. Araştırmamızda klinik ve psikometrik değerlendirmeler 2012-2013 eğitim-öğretim yılı Kasım sonu Aralık başı tarihlerinde yapılmıştır. Sosyodemografik bilgilerinin sorgulanmasından sonra, araştırmacılar tarafından klinik psikiyatrik görüşmeler yapılarak DSM-IV tanı ölçütlerine göre psikiyatrik tanuları belirlenmiştir. Her üç gruptaki çocukların anne ve babalarına Güçler ve Güçlükler Anketi ve Çocuklar İçin Yaşam Kalitesi Ölçeği verildi. Çocuklarla da klinik psikiyatrik görüşme yapıldı ve bu görüşme sırasında Küçük Çocuklar İçin Yaşam Kalitesi Anketi-Çocuk Formu (KÇYKA-Ç) klinisyen tarafından uygulanmıştır.

İstatistik Analiz

Verilerin istatistiksel açıdan değerlendirilmesinde SPSS 16 paket programı kullanılmıştır. Gruplar arası sürekli değişkenlerin karşılaştırılmasında ANOVA Varyans Analizi ve Mann Whitney-U testi, gruplar arası sosyodemografik verilerin karşılaştırılması için ise Ki kare ve Fisher's exact testleri uygulanmıştır.

BULGULAR

Her üç grupta yer alan çocukların yaş ortalamaları ve cinsiyet dağılımları, çocukların ebeveynlerinin yaş ve eğitim ortalamaları ayrıca tüm çocukların okul öncesi eğitim alma oranlarına yönelik tanımlayıcı bulgular Tablo 1'de belirtilmiştir.

Çalışmaya alınan çocukların ana babaları tarafından doldurulan GGA alt ölçek ve total puanları Tablo 2'de sunulmuştur. Gruplar arasında çocukların GGA dikkat puanları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuş ve ikili karşılaştırmalarla bu ilişki incelenmiştir. Rapor olarak ilkokula gitmesi ertelenen grup (RAİGEG) çocukların GGA dikkat puanları ilkokula giden

Tablo 1: Gruplardaki çocukların yaş ortalamaları, cinsiyet oranları ve okul öncesi eğitim alma durumları ile anne-babalarının yaş ve eğitim ortalamaları dağılımları

	RAİGEG (n=34)	İGPBOG (n=33)	İGPBG (n=33)		P
Çocuk					
Yaş (Ort±SS) [min-max] ay	67,82±3,69 (60-72)	66,90± ... (63-71)	66,51±3,09 (60-72)	F=1,268	0,287
Cinsiyet	n (%)	n (%)	n (%)	X ² =0,06 1	1,000
Kız	18 (52,94)	18 (54,54)	17 (51,51)		
Erkek	16 (47,05)	15 (45,45)	16 (48,48)		
Okul öncesi eğitim				X ² =3,35 9	0,186
Var	21 (%61,76)	13 (%39,39)	17 (%51,52)		
Yok	13 (%38,24)	20 (%61,61)	16 (%48,48)		
Anne-Baba					
Anne yaş (Ort±SS) [min-max]	33,14±4,95 (26-40)	33,96±4,7 (23-44)	36,18±6,54 (25-50)	F=2,792	0,066
Baba yaş (Ort±SS) [min-max]	35,76±5,48 (30-46)	37,90±5,05 (30-49)	38,75±5,64 (30-53)	F=2,742	0,069
Anne Eğitim (Ort±SS) yıl [min-max]	11,95±2,39 (8-17)	10,00±4,05 (5-15)	8,67±4,20 (5-15)	F=2,831	0,061
Baba Eğitim (Ort±SS) yıl [min-max]	11,91±2,89 ^a (5-18)	9,72±3,37 (5-15)	10,81±3,41 ^b (5-18)	z=-2,257	0,027*

*: Mann Whitney U, a-b grupları arasında karşılaştırmada anlamlılık, **RAİGEG:** Rapor Alıp İlkokula Gitmesi Ertelenen Grup; **İGPBOG:** İlkokula Giden ve Psikiyatriye Başvurusu Olmayan Grup; **İGPBG:** İlkokula Giden ve Psikiyatriye Başvuran Grup

ve psikiyatriye başvuran grup (İGPBG) çocuklarının GGA dikkat puanlarından istatistiksel olarak anlamlı olarak daha düşük bulunmuştur (t testi, p=0.009; Bonferroni düzeltmesi).

Çalışmaya alınan çocukların KÇYKA-AB puanları Tablo 3'te sunulmuştur. Gruplar arasında KÇYKA-AB okul alt ölçeği puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuş ve ikili karşılaştırmalarla bu ilişki incelenmiştir. İkili karşılaştırmalar sonucunda ise gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Çalışmaya alınan çocukların KYÇKA-Ç puanları Tablo 4'de sunulmuştur. Gruplar arasında çocukların KYÇKA-Ç puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuş ve ikili karşılaştırmalarda bu ilişki incelenmiştir. İkili karşılaştırmalar sonucunda RAİGEG çocukla-

rın KYÇKA-Ç puanları İGPBG çocuklarının KYÇKA-Ç puanlarından (t testi, p<0.001; Bonferroni düzeltmesi) ve ilkokula giden psikiyatri başvurusu olmayan (İGPBOG) çocuklarının KYÇKA-Ç puanlarından istatistiksel olarak anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur (t testi, p<0.001; Bonferroni düzeltmesi).

Her üç grupta yer alan çocukların eşik üstü GGA Davranış, Dikkat, Duygulanım, Sosyal, Akran ve Toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır.

TARTIŞMA

Genel olarak dünyadaki çocukların %95'i 6 yaş ve üzerinde ilkokula başlamaktadır (Yıldırım 2012). 2012-2013 eğitim-öğretim yılında uygulamaya giren 6287 sayılı ilköğretim ve eğitim kanunu ile ülkemizde ilkokula başlama yaşı 60 aya kadar in-

Tablo 2: Gruplardaki Çocukların GGA alt grup ve total puanları

	RAİGEG Ort±SS [min-max] (n=34)	İGPBOG Ort±SS [min-max] (n=33)	İGPBG Ort±SS min-max] (n=33)	F	p
Davranış	2,74±1,19 (0-5)	2,27±1,68 (0-7)	2,91±2,14 (0-10)	1,221	0,282
Dikkat	3,65±2,03 ^a (0-9)	4,18±1,79 (0-8)	5,03±2,19 ^b (0-9)	<i>z</i> =-2.485	0,013*
Duygulanım	2,62±2,24 (0-9)	2,36±1,76 (0-6)	2,88±2,12 (0-8)	0,519	0,588
Akran	3,15±1,88 (0-6)	2,76±1,79 (0-6)	2,82±1,57 (0-6)	0,482	0,766
Sosyal	7,70±1,73 (2-10)	7,33±1,96 (4-10)	7,73±1,53 (5-10)	0,531	0,590
Total GGA	12,35±4,27 (3-22)	11,52±5,23 (1-25)	13,64±5,58 (3-29)	1,476	0,363

*: Mann Whitney U, a-b grupları arasında karşılaştırmada anlamlılık, **RAİGEG:** Rapor Alıp İlkokula Gitmesi Ertelenen Grup; **İGPBOG:** İlkokula Giden ve Psikiyatriye Başvurusu Olmayan Grup; **İGPBG:** İlkokula Giden ve Psikiyatriye Başvuran Grup

Tablo 3: Gruplardaki Çocukların KÇYKA-AB Puanlarının Karşılaştırılması

KÇYKA-AB	RAİGEG Ort±SS [min-max] (n=34)	İGPBOG Ort±SS [min-max] (n=33)	İGPBG Ort±SS min-max] (n=33)	F	p
Bedensel İyilik	78,33±19,26 (12,50-100)	74,96±20,18 (0-100)	79,00±15,56 (37,50-100)	0,450	0,552
Duyusal İyilik	78,60±16,23 (6,50-93,75)	79,77±12,42 (50-100)	73,94±18,22 (18,75-100)	1,239	0,606
Özsaygı	64,30±23,79 (17,50-90,00)	68,22±17,03 (25-100)	58,13±19,41 (18,00-93,75)	2,032	0,093
Aile	73,56±16,33 (37,00-100)	68,97±17,90 (18,75-100)	70,44±18,40 (12,50-100)	0,599	0,620
Sosyal	73,20±14,90 (37,50-100)	68,94±15,71 (18,75-100)	72,57±14,61 (25,00-100)	0,771	0,486
Okul	79,60±19,11 ^a (43,00-100)	68,09±22,31 (0-100)	68,32±19,37 ^b (25,00-100)	<i>z</i> =-2,378	0,017*
Diğer	70,91±15,12 (37,40-100)	71,65±10,80 (42,50-90,90)	67,82±12,64 (18,18-87,50)	0,791	0,438

*: Mann Whitney U, a-b grupları arasında karşılaştırmada anlamlılık, **RAİGEG:** Rapor Alıp İlkokula Gitmesi Ertelenen Grup; **İGPBOG:** İlkokula Giden ve Psikiyatriye Başvurusu Olmayan Grup; **İGPBG:** İlkokula Giden ve Psikiyatriye Başvuran Grup

dirilmiştir. Bununla birlikte ilgili kanunda okul öncesi eğitime yönelik herhangi bir zorunluluk ya da düzenleme getirilmemiştir.

Gruplardaki çocuklar ve anne babalarının yaş ortalamaları, çocukların cinsiyet dağılımları ve

çocukların annelerin eğitim ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark yoktur. Ancak rapor alarak ilkökula başlamaları ertelenen gruptaki çocukların babalarının eğitim süreleri istatistiksel olarak daha yüksek bulunmuştur. Bu bulgu eğitim süresi ile rapor başvurusu arasında

Tablo 4: Gruplardaki Çocukların KÇYKA-Ç Puanlarının Karşılaştırılması

KÇYKA-Ç	RAİGEG Ort±SS [min-max] (n=34)	İGPBOG Ort±SS [min-max] (n=33)	İGPBG Ort±SS min-max] (n=33)	z	p
Toplam Ort±SS [min-max]	82,82±12,52 ^a (50,00-100)	68,37±17,24 (33,33-100)	65,53±15,73 ^b (29,16-91,60)	-4,151	<0,001

*: Mann Whitney U, a-b grupları arasında karşılaştırmada anlamlılık, **RAİGEG:** Rapor Alıp İlkokula Gitmesi Ertelenen Grup; **İGPBOG:** İlkokula Giden ve Psikiyatriye Başvurusu Olmayan Grup; **İGPBG:** İlkokula Giden ve Psikiyatriye Başvuran Grup

Tablo 5: Gruplardaki Çocukların Eşik Üstü GGA Davranış Puanı Sayıları

	RAİGEG (n, %) (n=34)	İGPBOG (n, %) (n=33)	İGPBG (n, %) (n=33)	X ²	p
Eşik Üstü Davranış Puanı	8 (23,5)	9 (27,2)	11 (33,3)	0,811	0,667
Eşik Altı Davranış Puanı	26 (76,4)	24 (72,7)	22 (66,6)		

RAİGEG: Rapor Alıp İlkokula Gitmesi Ertelenen Grup; **İGPBOG:** İlkokula Giden ve Psikiyatriye Başvurusu Olmayan Grup; **İGPBG:** İlkokula Giden ve Psikiyatriye Başvuran Grup

Tablo 6: Gruplardaki Çocukların Eşik Üstü GGA Dikkat Puanı Dağılımları

	RAİGEG (n, %) (n=34)	İGPBOG (n, %) (n=33)	İGPBG (n, %) (n=33)	X ²	p
Eşik Üstü Davranış Puanı	5 (14,7)	7 (21,2)	11 (33,33)	3,370	0,185
Eşik Altı Davranış Puanı	29 (85,3)	26 (78,7)	22 (66,6)		

RAİGEG: Rapor Alıp İlkokula Gitmesi Ertelenen Grup; **İGPBOG:** İlkokula Giden ve Psikiyatriye Başvurusu Olmayan Grup; **İGPBG:** İlkokula Giden ve Psikiyatriye Başvuran Grup

doğru bir orantının bulunduğu ve farkındalığın daha iyi olduğu izlenimini düşündürmektedir.

Rapor olarak ilkokula başlamaları ertelenen gruptaki çocukların okul öncesi eğitim alma oranları daha yüksek olarak saptanmıştır. Bu sonuçlar rapor olarak ilkokula başlamaları erte-

lenen çocukların okul öncesi eğitime yönlendirildiği düşüncesini doğrulamaktadır.

Ülkemizde yapılan bir araştırmada okula uyum sorununun yaşı küçük olan çocuklarda yaşı büyük olan çocuklara göre daha yaygın olduğu saptanmıştır (Doğan ve ark. 2008). Küçük ve

Tablo 7: Gruplardaki Çocukların Eşik Üstü GGA Akran Puanı Dağılımları

	RAİGEG (n, %) (n=34)	İGPBOG (n, %) (n=33)	İGPBG (n, %) (n=33)	X ²	p
Eşik Üstü Davranış Puanı	12 (35,2)	11 (33,3)	9 (27,2)	0,535	0,765
Eşik Altı Davranış Puanı	22 (64,7)	22 (66,6)	24 (72,7)		

RAİGEG: Rapor Alıp İlkokula Gitmesi Ertelenen Grup; **İGPBOG:** İlkokula Giden ve Psikiyatriye Başvurusu Olmayan Grup; **İGPBG:** İlkokula Giden ve Psikiyatriye Başvuran Grup

Tablo 8: Gruplardaki Çocukların Eşik Üstü GGA Toplam Puan Dağılımları

	RAİGEG (n, %) (n=34)	İGPBOG (n, %) (n=33)	İGPBG (n, %) (n=33)	X ²	p
Eşik Üstü Davranış Puanı	4 (11,7)	8 (24,2)	11 (33,3)	4,442	0,109*
Eşik Altı Davranış Puanı	30 (88,2)	25 (75,7)	22 (66,6)		

*Fisher's exact test, **RAİGEG:** Rapor Alıp İlkokula Gitmesi Ertelenen Grup; **İGPBOG:** İlkokula Giden ve Psikiyatriye Başvurusu Olmayan Grup; **İGPBG:** İlkokula Giden ve Psikiyatriye Başvuran Grup

Tablo 9: Gruplardaki Çocukların Eşik Üstü GGA Duygulanım Puanı Dağılımları

	RAİGEG (n, %) (n=34)	İGPBOG (n, %) (n=33)	İGPBG (n, %) (n=33)	X ²	p
Eşik Üstü Davranış Puanı	3 (15,7)	1 (7,6)	1 (6,6)	0,742	0,638*
Eşik Altı Davranış Puanı	16 (84,2)	12 (62,3)	14 (93,3)		

*Fisher's exact test, **RAİGEG:** Rapor Alıp İlkokula Gitmesi Ertelenen Grup; **İGPBOG:** İlkokula Giden ve Psikiyatriye Başvurusu Olmayan Grup; **İGPBG:** İlkokula Giden ve Psikiyatriye Başvuran Grup

Tablo 10: Gruplardaki Çocukların Eşik Üstü GGA Sosyal Puanı Dağılımları

	RAİGEG (n, %) (n=34)	İGPBOG (n, %) (n=33)	İGPBG (n, %) (n=33)	X ²	p
Eşik Üstü Davranış Puanı	2 (22,2)	6 (66,7)	1 (11,1)	5,236	0,091*
Eşik Altı Davranış Puanı	32 (35,2)	27 (29,7)	32 (35,2)		

*Fisher's exact test, **RAİGEG:** Rapor Alıp İlkokula Gitmesi Ertelenen Grup; **İGPBOG:** İlkokula Giden ve Psikiyatriye Başvurusu Olmayan Grup; **İGPBG:** İlkokula Giden ve Psikiyatriye Başvuran Grup

arkadaşları (2009) yaptığı başka bir araştırmada ise çocuklardaki dikkat düzeyinin yaş ile orantılı olarak arttığı, bu artışın kız çocuklarda erkek çocuklara göre daha hızlı olduğu gözlenmiştir. Çalışmamızda da benzer şekilde ilkokula erken başlamanın yaşam kalitesi üzerine olumsuz etkilerinin olduğu ortaya konmuştur. Ayrıca bulgularımızdan yola çıkarak ilkokula geç başlaması için rapor verilen çocuklarda dikkat sorunlarının fazla bulunduğu, yaş ile dikkat süresinin doğru orantılı olduğu gösterilmiştir.

Yurt dışında okula erken başlamanın başarı üzerine etkilerinin araştırıldığı çalışmalar bulunmaktadır. Amerika'da yapılan çalışmalarda ilkokula yasal sınırlar içerisinde daha geç yaşta başlayan çocukların (Kern ve Friedman 2009, Stipek ve Byler 2001) ve okula başlama yaşı geçtiği halde okula geç başlayan çocukların (Datar ve ark. 2006, Zill ve West 2001) ilkokula erken yaşta başlayan çocuklara göre akademik olarak daha başarılı olduğu saptanmıştır. Akademik başarının araştırıldığı bazı çalışmalarda ise en geç üçüncü sınıfta bu farkın kaybolduğu, sadece çocukların öğretmenlerine karşı daha pozitif hisler besledikleri bulunmuştur (Grau ve DiPerna 2000, Langer ve ark. 1984, Stipek ve Byler 2001).

Okula başlama yaşının uzun dönem etkilerinin araştırıldığı bir çalışmada okula erken başlamanın daha az eğitim almak, orta yaşta uyum zorluğu yaşamak ve ölüm oranının artması ile ilişkili olduğunu saptamıştır (Kern ve Friedman 2009). Okula erken başlamanın akademik başarıdaki uzun dönem etkilerinin araştırıldığı bir çalışmada altı yaşına basar basmaz ilkokula başlayan çocukların, aynı yaşta olup fakat kendisinden ay olarak daha büyük olan çocuklardan sınavlarda daha düşük puan aldıkları bulunmuş ayrıca yaşça büyük olan bu çocukların avantajlı durumunun daha sonraki yıllarda devam ettiği, daha yüksek derecelerde öğrenimlerini tamamladığı ve yıllık gelirlerinin daha yüksek olduğu ortaya konmuştur (Kawaguchi 2011). Bununla beraber başka bir çalışmada ilkokula yaşça büyük olarak başlayan çocukların hazırlık testlerinde daha iyi performans gösterdi-

ği, fakat uzun vadede okul başarılarındaki farkın kaybolduğu bulunmuştur (Perera 2005).

Okula erken yaşta başlayan çocukların okuma öğrenebilmeleri için ek yardım aldıkları (Tunmer ve ark. 2004), okuma güçlüğü yaşadıkları ve okumaya karşı olumsuz his ve tavırlar geliştirdikleri saptanmıştır (Lever-Chain 2001). Ayrıca uzulamasına kohort desenli bir araştırmada okula erken başlamanın çocukların zihinsel gelişimleri üzerinde fark yaratmadığı, ancak ilerleyen yaşlarda bu çocukların öğrenmede ısrarcı olmadıkları, daha hırçın ve değişikliklere daha zor adapte oldukları saptanmıştır (Mühlenweg ve ark. 2012). Araştırmamızda ilkokula erken yaşta başlayan çocukların yurtdışında yapılan araştırmalara benzer bir şekilde yaşam kalitesini bozan uyum sorunları yaşadığı saptanmıştır. Ancak çalışmamızın sonuçlarına göre ilkokula erken yaşta başlamanın okul başarısı ve uzun dönem sonuçları üzerine yorum yapılamaz.

Öte yandan, çalışmamızın sonuçlarını ile çelişen yurt dışı araştırmalara da rastlanmıştır. Yapılan araştırmalarda ilkokul birinci sınıf yaşından büyük olan, muhtemelen okula kanunların izin verdiği çerçevede geç başlatılan çocukların başarıları ilkokul birinci sınıf yaşı sınırlarında olan çocuklardan daha düşük bulunduğu (Grogan 2008), bu durumun ilerleyen sınıflarda da devam ettiği (Grissom 2004) ortaya konmuştur. Ayrıca başka bir çalışmada okula geç yaşta başlayan çocukların okulu bitirmeden okuldan ayrılma veya atılma ihtimallerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur (Grogan 2008). Bununla beraber bu çalışmalarda okula geç yaşta başlayan çocukların zekâ düzeylerinin araştırılmadığı, ailelerinin sosyoekonomik ve sosyokültürel düzeylerinin çok düşük olduğu, okul öncesi eğitim almadıkları göz önünde bulundurulmalıdır.

Evrensel düzeyde kabul edilmiş görüşler çocukların fiziksel, bilişsel ve ruhsal gelişimlerini birkaç evrede tamamladığını bildirmektedir. Piaget'in bilişsel gelişim kuramına göre 2-7 yaş arası çocukların işlem öncesi dönemde oldukları henüz

somut işlem dönemine ulaşmadıkları belirtilir. İşlem öncesi dönemde genel olarak nedensellik bağı kurabilme, olayları başkasının görüş açısından değerlendirebilme ve benmerkezci yerine işlevsel düşünebilme gelişmemiştir. Ayrıca tersine çevrilebilirlik, dönüşümsellik, korunum kavramları oluşmamıştır. Çocuk ilkokul eğitimine katılabilmek için gerekli duygusal, bilişsel, dil ve motor becerileri gelişim anlamında henüz olgunluğa ulaşmamıştır.

Ülkemizde zorunlu olarak ilkokula erken yaşta başlama uygulaması nedeniyle ailelerin önemli bir bölümü rapor olarak çocuklarını ilkokula başlatmamışlardır. Bu ailelerin çocuklarını içinde buldukları yaşın özellikleri nedeniyle bedensel, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişim açısından hazır bulmayışları kayda değer bir konudur.

Ana-babanın onamıyla ilkokula başlama yaşının 60 aya düşürülmesinin olası sakıncaları konusunda çeşitli sivil toplum örgütleri ve üniversiteler olumsuz görüşlerini bildirmişlerdir. Ülkemizde çocuk ve ergen ruh sağlığı ve hastalıkları alanında uzmanların katılımıyla gerçekleştirilen 2013 yılı Prof. Dr. Atalay Yörükoğlu Ulusal Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Politikaları 8. Çalıştay raporunda temel eğitime başlama yaşının çocuğun bedensel, ruhsal, toplumsal ve zihinsel gelişimini tamamlaması amacıyla "72 ay" olması gerektiği, küçük yaşta ilkokul eğitimine başlayan dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu olan çocukların daha çok ilaç aldıkları, akademik düzeylerinin geride kaldığı, daha çok psikiyatrik tanı aldıkları vurgulanmıştır.

Araştırmamızda üç farklı grubun çalışmaya dahil edilmesi, gruplardaki çocukların yaş, cinsiyet ve sayısal anlamda eşleme yapılarak alınması, klinik görüşmenin ve psikometrik değerlendirmenin birlikte yapılması çalışmanın güçlü yönleri arasındadır. Bu araştırmanın en önemli kısıtlılığı örneklem büyüklüğünün sınırlı olması, araştırmanın yalnızca kliniğimize başvuran çocuklardan seçilerek gerçekleştirilmesi ve izleme çalışmasının yapılmamış olmasıdır.

Araştırmamız ülkemizde politika değişikliği nedeniyle ilkokula başlama yaşının 60 ay düzeyine çekilmesinden sonra yapılan ilk bilimsel çalışmalardan birisidir. Toplumun büyük bir bölümünü etkileyen bu yasa değişikliğinin sonuçlarını ortaya koyması ve buna yönelik çıkarsamalarda bulunması bakımından önemli bir çalışmadır. Araştırmamızın bu alanda yapılacak sonraki çalışmalara katkıda bulunması beklenmektedir.

Uygulama başladıktan bir yıl sonra 15.08.2013 tarihli yasa değişikliği ile ilkokula başlama yaşının 69-72 ay olarak düzeltilmesi çalışma sonuçlarımız ve öngörülerimiz ile uyum göstermektedir.

Bu çalışmada ilkokula erken yaşta başlayan çocuklarda dikkat sorunlarının yaşanabileceği ve yaşam kalitesinin olumsuz etkilenebileceği sonucuna varılmıştır. Okula erken başlatılan çocuklar rapor olarak ana sınıfına giden çocuklara göre daha fazla uyum zorlukları ve psikiyatrik belirtiler göstermiştir. Çalışma bulgularımız 60-72 ay aralığındaki çocukların okul öncesi eğitime devam etmelerinin daha uygun olduğunu göstermektedir. İleride yapılacak çalışmalar için yeni uygulama sonrası ilkokula başlaması zorunlu hale getirilen 69-72 aylık çocukların ilkokula başlamasının uygun olup olmadığının araştırılması önerilmektedir. Uzunlamasına ve daha büyük örnekleme yapılacak gelecek çalışmaların ilkokula erken yaşta başlamanın uzun dönem etkilerini de ortaya koyabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Crosser SL (1991) Summer birth date children: kindergarten entrance age and academic achievement. *The Journal of Educational Research* 84:140-146.

Datar A (2006) Does delaying kindergarten entrance give children a head start? *Economics of Education Review* 25:43-62.

Doğan S, Kelleci M, Sabancıoğulları S ve ark. (2008) Bir ilköğretim okulunda öğrenim gören çocuklarda ruhsal uyum sorunları. *TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni* 7(1):47-52.

Fantuzzo J, Bulotsky-Shearer R, McDermott P ve ark. (2007)

UĞUR VE ARK.

Investigation of dimensions of social-emotional classroom behavior and school readiness for low-income urban preschool children. *School Psychology Review* 36:44-62.

Grau ME (1993) *Ready for What? Constructing Meanings of Readiness for Kindergarten*. Albany. State University of New York Press.

Grau ME, Diperna J (2000) Redshirting and early retention: Who gets the "gift of time" and what are its outcomes? *American Educational Research Journal* 37(2):509-534.

Gray R (1985) *Criteria to determine entry into school. A Review of the Research* (Eric Reproduction Service No: ED260826).

Grissom JB (2004) *Age and Achievement*. *Education Policy Analysis Archives*, 12(49). 20.05.2014 tarihinde <http://epaa.asu.edu/epaa/v12n49/> adresinden alınmıştır.

Grogan L (2008) *Universal primary education and school entry in Uganda*. *Journal of African Economies* 18(2):183-211.

Güvenir T, Özbek A, Baykara B ve ark. (2008) Psychometric properties of the Turkish Version of The Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ-TUR). *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi* 15(1):32-40.

Kawaguchi D (2011) *Actual age at school entry, educational outcomes, and earnings*. *Journal of The Japanese and International Economies* 25:64-80.

Kern ML, Friedman HS (2009) *Early educational milestones as predictors of lifelong academic achievement, midlife adjustment, and longevity*. *Journal of Applied Developmental Psychology* 30:419-430.

Küçük A, Dolu N, Erdoğan H (2009) İlköğretim öğrencilerinde yaş, cinsiyet ve sosyo-ekonomik seviye farklılıklarının dikkat düzeyine etkileri. *Sağlık Bilimleri Dergisi (Journal of Health Sciences)* 18(1):18-24.

Langer P, Kalk JM, Serls DT (1984) *Age of admission and trends in achievement: A comparison of Blacks and Caucasians*. *American Educational Research Journal*, 21(1): 61-78.

Lascarides VC, Hinitz BF (2000) *History of Early Childhood Education*. New York: Falmer Press.

Lever-Chain J (2001) *Exploring the effect of age of entry to school on boys' attitude towards reading*. *Educate* 1(1):66-84.

Uneri OS, Agaoglu B, Coskun A ve ark (2007) *Validity and reliability of Pediatric Quality of Life Inventory for 2- to 4-year-old and 5- to 7-year-old Turkish children*. *Qual Life Res* 2008 17:307-315.

Muhlenweg A, Blomeyer D, Stichmoth H ve ark. (2012) *Effects of Age at School Entry (ASE) on the development of non-cognitive skills: Evidence from psychometric data*. *Economics of Education Review* 31: 68-76.

Oktay A (1982) *Okulöncesi dönemde öğrenme ve okumaya hazırlıklı olmak*. *Eğitim ve Bilim Dergisi* 39: 11-18.

Oktay A (2000) *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*. İstanbul: Epsilon Yayınları, 2. Baskı.

Özbek A (2003) *Okulöncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden ve Etmeyen Çocukların İlköğretim Birinci Sınıfta Sosyal Gelişim Açısından Öğretmen Görüşüne Dayalı Olarak Karşılaştırılması*. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Okulöncesi Öğretmenliği Programı, Eskişehir*.

Perera H (2005) *Readiness for school entry: A community survey*. *Public Health* 119:283-289.

Stipek D, Byler P (2001) *Academic achievement and social behaviors associated with age of entry into kindergarten*. *Journal of Applied Developmental Psychology* 22(2):175-189.

Tunmer WE, Chapman JW, Prochnow JE (2004) *Why the reading achievement gap in New Zealand won't go away: evidence from the PIRLS 2001 International Study of Reading Achievement*. *New Zealand Journal of Educational Studies* 39:127-145.

West J, Denton K, Germino-Hausken E (2000) *America's Kindergarteners: Findings from the Early Childhood Longitudinal Study, Kindergarten Class of 1998-1999, Fall 1998*. (NCES 2000-070). Washington DC: US Department of Education, Office of Educational Research and Improvement.

Yıldıran G (2012) *4+4+4 Eğitim Sisteminin Değerlendirilmesi*. Panel Konuşmaları. 7. Ulusal Çocuk Kültürü Kongresi, Ekim Ankara.

Zill N, West J (2001) *Entering Kindergarten: A portrait of American Children When They Begin School*. *Findings from the Condition of Education*. (ERIC Reproduction Service No: ED448899).